Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍ ADVOKÁTKY
ELEANOR SHARPSTON
přednesené dne 4. února 2016 [1]

Věc C-465/14

Raad van bestuur van de Sociale verzekeringsbank
proti
F. Wieland
H. Rothwangl

[žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Centrale Raad van Beroep (Ústřední soud pro věci sociální, Nizozemsko)]

„Sociální zabezpečení — Články 18 a 45 SFEU — Nařízení (EHS) č. 1408/71 — Články 2 a 3 a čl. 94 odst. 1 až 3 — Nařízení (ES) č. 859/2003 — Článek 2 odst. 1 až 3 — Dávky starobního důchodu — Vnitrostátní právní předpisy vylučující bývalé námořníky z účasti na pojištění — Stanovení nároků žadatele před přistoupením státu, jehož je státním příslušníkem, k Evropské unii“

1. Touto žádostí o rozhodnutí o předběžné otázce týkající se výkladu nařízení č. 1408/71 [2] a nařízení č. 859/2003 [3] se Centrale Raad van Beroep (Ústřední soud pro věci sociální, Nizozemsko) táže, zda tato nařízení brání nizozemské právní úpravě platné v 60. letech 20. století, která z účasti na pojištění vylučovala státní příslušníky třetích zemí, pokud jde o dávky starobního důchodu. Původní řízení se týká dvou bývalých námořníků, kteří v uvedené době žili a pracovali na palubě plavidel, jejichž domovský přístav byl v Nizozemsku. Oba žadatelé byli v uvedeném období rakouskými státními příslušníky (tedy státními příslušníky třetí země) [4]. Nicméně v roce 2008, tj. v době, kdy u nizozemských orgánů podali žádosti o důchod, již Rakousko přistoupilo k Evropské unii. F. Wieland se mezitím stal americkým občanem, zatímco H. Rothwangl si zachoval rakouskou státní příslušnost. Předkládající soud se táže, zda tito dva bývalí námořníci spadají do působnosti unijní právní úpravy sociálního zabezpečení, zda se přechodná ustanovení této právní úpravy vztahují na jimi uplatněné nároky na dávky starobního důchodu a zda zákaz diskriminace zakotvený v článku 18 SFEU a zásada volného pohybu pracovníků zaručená článkem 45 SFEU brání vnitrostátní právní úpravě, na základě které byli v 60. letech 20. století vyloučeni z účasti na pojištění, pokud jde o dávky starobního důchodu.

1 — Původní jazyk: angličtina.

2 — Nařízení Rady (ES) č. 1408/71 ze dne 14. června 1971 o uplatňování systémů sociálního zabezpečení na zaměstnané osoby, osoby samostatně výdělečně činné a jejich rodinné příslušníky pohybující se v rámci Společenství (konsolidované znění Úř. věst. L 149, s. 2; Zvl. vyd. 05/01, s. 35). Toto nařízení bylo několikrát změněno; v době, kdy F. Wieland a H. Rothwangl podali své žádosti, platila verze ve znění nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1992/2006 ze dne 18. prosince 2006 (Úř. věst. 2006, L 392, s. 1). Nařízení č. 1408/71 bylo zrušeno a s účinkem od 1. května 2010 nahrazeno nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 ze dne 29. dubna 2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení (Úř. věst. 2004, L 166, s. 1; Zvl. vyd. 05/05, s. 72).

3 — Nařízení Rady (ES) č. 859/2003 ze dne 14. května 2003, kterým se působnost nařízení (EHS) č. 1408/71 a nařízení (EHS) č. 574/72 rozšiřuje na státní příslušníky třetích zemí, na které se tato nařízení dosud nevztahují pouze z důvodu jejich státní příslušnosti (Úř. věst. 2003, L 124, s. 1; Zvl. vyd. 05/04, s. 317).

4 — Dále jen „ referenční doba“, viz níže body 16 a 17.

Unijní právo

Nařízení č. 1408/71

2. Před vstupem nařízení č. 1408/71 v platnost byla pravidla Společenství upravující koordinaci systémů sociálního zabezpečení členských států týkající se migrujících pracovníků obsažena v nařízení č. 3/58 [5]. Toto nařízení se však nevztahovalo na námořníky [6]. Od 1. dubna 1967 pak byla nařízením č. 47/67 [7] zavedena zvláštní pravidla pro námořníky. Zahrnovala, mimo jiné, určení rozhodného práva a dávek starobního důchodu. Tato pravidla byla zahrnuta do nařízení č. 1408/71, a námořníci se tudíž dostali do působnosti posledně uvedeného nařízení.

3. První bod odůvodnění nařízení č. 1408/71 stanoví, že pravidla pro koordinaci vnitrostátních právních předpisů v oblasti sociálního zabezpečení spadají do rámce ustanovení Smlouvy, která se týkají volného pohybu pracovníků, kteří jsou státními příslušníky členských států.

4. V článku 1 jsou uvedeny následující relevantní definice: „zaměstnanou osobou“ se rozumí, mimo jiné, každá osoba, která je pojištěna na základě povinného nebo volitelného pokračujícího pojištění pro případ jedné nebo více pojistných událostí odpovídajícím odvětvím systému sociálního zabezpečení pro zaměstnané osoby nebo osoby samostatně výdělečně činné [8]; „právními předpisy“ se rozumějí pro každý členský stát právní a správní předpisy a jiná ustanovení a všechna ostatní prováděcí opatření, současná i budoucí, týkající se odvětví a systémů sociálního zabezpečení uvedených v čl. 4 odst. 1 a 2 nařízení č. 1408/71 [9]; „dobami pojištění“ se rozumějí příspěvkové doby nebo doby zaměstnání nebo samostatné výdělečné činnosti, které jsou definované nebo uznané za doby pojištění právními předpisy, podle nichž byly získány nebo se považují za získané, a všechny podobné doby, pokud je uvedené právní předpisy považují za rovnocenné dobám pojištění [10]; a „dobami bydlení“ se rozumějí doby takto definované nebo za takové uznané právními předpisy, podle nichž byly získány nebo jsou považovány za získané [11].

5. Podle čl. 2 odst. 1 se nařízení č. 1408/71 vztahuje na „[…] zaměstnané osoby nebo osoby samostatně výdělečně činné a studenty, kteří podléhají nebo podléhali právním předpisům jednoho nebo více členských států a kteří jsou státními příslušníky jednoho z členských států nebo kteří jsou osobami bez státní příslušnosti nebo uprchlíky s bydlištěm na území jednoho z členských států, jakož i na jejich rodinné příslušníky nebo pozůstalé po nich“.

6. Článek 3 odst. 1 stanoví, že osoby, na které se vztahuje nařízení č. 1408/71, mají stejná práva a povinnosti podle právních předpisů kteréhokoli členského státu jako státní příslušníci uvedeného státu.

7. Dávky v invaliditě a dávky ve stáří patří mezi odvětví sociálního zabezpečení, která spadají do oblasti působnosti nařízení č. 1408/71 (viz čl. 4 odst. 1 písm. b) a c)).

5 — Règlement nº 3 concernant la sécurité sociale des travailleurs migrants, du 25 septembre 1958 (*Journal officiel des communautés européennes* 1958, s. 561). Česká verze tohoto nařízení není k dispozici.

6 — Článek 4 odst. 6 nařízení č. 3/58.

7 — Règlement nº 47/67/CEE du Conseil, du 7 mars 1967, modifiant et complétant certaines dispositions des règlements nº 3 et 4 concernant la sécurité sociale des travailleurs migrants (gens de mer) (Úř. věst. 44, 10. 3. 1967, s. 641). Česká verze tohoto nařízení není opět k dispozici.

8 — Článek 1 písm. a) bod i) nařízení č. 1408/71.

9 — Článek 1 písm. j) nařízení č. 1408/71.

10 — Článek 1 písm. r) nařízení č. 1408/71.

11 — Článek 1 písm. sa) nařízení č. 1408/71.

8. Podle čl. 13 odst. 2 písm. c) osoba zaměstnaná na palubě lodi plující pod vlajkou členského státu podléhá právním předpisům uvedeného státu [12].

9. Zvláštní pravidla pro výpočet starobních důchodů jsou obsažena v kapitole 3 hlavy III. Podle článku 44, podléhá-li osoba právním předpisům dvou nebo více členských států, jsou její nároky na starobní důchod vypočteny s ohledem na právní předpisy každého z těchto států. Článek 45 stanoví, že příslušná instituce členského státu žadatele přihlíží k dobám pojištění nebo bydlení získaným podle právních předpisů jiných členských států. V případech, kdy je příslušná instituce povinna vypočítat dávky s ohledem na souhrnné doby pojištění nebo bydlení podle pravidel stanovených v článku 45, vypočtou se dávky starobního důchodu, jež mají být přiznány, v souladu s čl. 46 odst. 2.

10. Článek 94 je nadepsán „Přechodná ustanovení pro zaměstnané osoby“. Tento článek konkrétně stanoví:

„1. Toto nařízení nezakládá žádné nároky za období před 1. říjnem 1972 nebo přede dnem, od kterého je použitelné na území dotyčného členského státu nebo na jeho části.

2. Všechny doby pojištění a případně všechny doby zaměstnání nebo bydlení získané podle právních předpisů členského státu před 1. říjnem 1972 nebo přede dnem, od kterého je toto nařízení použitelné na území uvedeného členského státu nebo na jeho části, se berou v úvahu při stanovení nároků získaných podle tohoto nařízení.

3. S výhradou odstavce 1 se nároku podle tohoto nařízení nabývá, i když se tento nárok týká pojistné události, ke které došlo před 1. říjnem 1972 nebo přede dnem, od kterého je toto nařízení použitelné na území dotyčného členského státu nebo na jeho části.

[…]“

Nařízení č. 859/2003

11. Článek 1 stanoví, že ustanovení nařízení č. 1408/71 „[…] se […] vztahují na státní příslušníky třetích zemí, na které se tato nařízení dosud nevztahují pouze z důvodu jejich státního občanství, jakož i na jejich rodinné příslušníky a pozůstalé po nich, pokud oprávněn[ě] bydlí na území členského státu a jsou v situaci, která se neomezuje ve všech ohledech na jediný členský stát“.

12. Článek 2 stanoví:

„1. Toto nařízení nezakládá žádné nároky pro období před 1. červnem 2003.

2. Každá doba pojištění a případně každá doba zaměstnání, samostatné výdělečné činnosti nebo bydliště získaná podle právních předpisů členského státu před 1. červnem 2003 se vezme v úvahu při stanovaní nároků získaných v souladu s tímto nařízením.

3. S výhradou odstavce 1 se nárok podle tohoto nařízení nabývá, i když se tento nárok týká pojistné události, ke které došlo před 1. červnem 2003.

[…].“

12 — V roce 1981 byla článkem 14b nařízení č. 1408/71, který byl vložen nařízením Rady (EHS) č. 1390/81 ze dne 12. května 1981, kterým se rozšiřuje nařízení č. 1408/71 na osoby samostatně výdělečně činné a jejich rodiny (Úř. věst. 1981, L 143, s. 1; Zvl. vyd. 05/01, s. 222), zavedena zvláštní pravidla pro určení právních předpisů použitelných na námořníky. Tato pravidla, která obsahují výjimky z čl. 13 odst. 2 písm. c) použitelné za určitých okolností, nejsou v projednávané věci relevantní.

Vnitrostátní právní předpisy

13. Algemene Ouderdomswet (obecný zákon o starobním pojištění, dále jen „AOW“) zavádí systém starobního důchodu pro osoby, které dosáhly věku 65 let. Účastníkem pojištění v rámci tohoto systému může být osoba ve věku mezi 15 a 65 lety, která bydlí v Nizozemsku.

14. Podle znění AOW platného v referenční době byla plavidla s domovským přístavem v Nizozemsku považována za součást území této země [13]. Nebylo-li u členů posádky možné zjistit jejich bydliště na pevnině, mělo se za to, že žijí na palubě lodi. Za těchto okolností se vycházelo z toho, že členové posádky mají bydliště v Nizozemsku.

15. Nicméně státní příslušník třetí země, který byl členem posádky námořního plavidla s domovským přístavem v Nizozemsku, *nebyl* pro účely AOW považován za pojištěnou osobu, pokud bydlel na palubě tohoto plavidla [14].

Skutkové okolnosti, řízení a předběžné otázky

16. F. Wieland se narodil dne 20. března 1943 v Rakousku. Od 11. října 1962 do 7. března 1966 pracoval pro společnost Holland-Amerika Lijn (dále jen „HAL“). V květnu 1966 se přestěhoval do Spojených států amerických, kde dne 29. srpna 1969 získal americkou státní příslušnost a v této souvislosti pozbyl rakouskou státní příslušnost. V dubnu roku 2008 požádal o starobní důchod. Správní rada sociální pojišťovny (Raad van bestuur van de Sociale verzekeringsbank, dále jen „RSvb“) zamítla jeho žádost rozhodnutím ze dne 15. dubna 2008. Dne 3. října 2008 F. Wieland RSvb oznámil, že se jeho hlavní bydliště nachází v Rakousku.

17. H. Rothwangl se narodil dne 7. prosince 1943. Je rakouským státním příslušníkem. V období od 6. listopadu 1962 do 23. dubna 1963 pracoval pro společnost HAL. Od 1. března 1998 pobíral rakouský invalidní důchod (Erwerbsunfähigkeitspension) a od 1. září 1998 švýcarský invalidní důchod (Invalidenrente). Od 29. listopadu 1998 do 1. prosince 2008 rovněž pobíral dávku v invaliditě od nizozemských orgánů na základě zákona o pojištění pro případ pracovní neschopnosti (Wet op arbeidsongeschiktheidsverzekering). Dne 12. ledna 2009 požádal o starobní důchod s účinkem od 1. prosince 2008. Jeho žádost byla rozhodnutím RSvb ze dne 26. května 2009 zamítnuta.

18. F. Wieland a H. Rothwangl úspěšně napadli rozhodnutí vydaná RSvb před Rechtbank Amsterdam (obvodní soud v Amsterdamu). RSvb podal proti rozhodnutí Rechtbank opravný prostředek k předkládajícímu soudu.

19. Centrale Raad van Beroep (Ústřední soud pro věci sociální) ve svém předkládacím rozhodnutí nejprve uvedl, že přihlédl k rozsudku Evropského soudu pro lidská práva (dále jen „ESLP“) ve věci Wessels-Bergervoet v. Nizozemsko [15]. Tento případ se týkal žaloby podané podle článku 14 Evropské úmluvy o lidských právech (dále jen „EÚLP“), který zakazuje diskriminaci, ve spojení s článkem 1 Protokolu č. 1 k této úmluvě (který chrání právo vlastnit majetek). Žalobkyně v uvedené věci, která měla nárok na dávky starobního důchodu podle AOW, tvrdila, že byla rozhodnutím příslušné nizozemské instituce o snížení jejího důchodu diskriminována na základě pohlaví, neboť toto snížení

13 — Nařízení č. 1408/71 odkazuje na právní předpisy státu vlajky jako relevantní kritérium při určení použitelných právních předpisů. Stát vlajky obchodního plavidla je stát, podle jehož právních předpisů je plavidlo registrováno nebo licencováno. Článek 3 odst. 3 AOW nicméně odkazuje na „domovský přístav lodi“, což je podle mého názoru přístav, ve kterém má plavidlo základnu. Nemusí se jednat o přístav, ve kterém je plavidlo registrováno.

14 — Na základě nařízení o rozšíření a omezení okruhu osob podléhajících vnitrostátnímu pojištění (Besluit uitbreiding en beperking kring verzekerden volksverzekeringen, dále jen „BUB“), které bylo v letech 1959-1968 několikrát pozměněno. O tomto předpisu budu hovořit spolu s AOW, jak platil v referenční době, jako o „dotčené vnitrostátní právní úpravě“. Příslušná ustanovení BUB byla zrušena s účinkem od 1. ledna 1999.

15 — Evropský soud pro lidská práva, č. 34462/97, ECHR 2002-IV.

bylo odůvodněno tím, že v rozhodné době byly vdané ženy pojištěny jen pro ta období, kdy byl pojištěn jejich manžel, přičemž pro ženaté muže neexistovalo žádné rovnocenné omezení. Předkládající soud objasňuje, že odůvodnění, které ESLP poskytl v uvedeném případě, bylo nizozemskými soudy uplatněno v dalších případech týkajících se nároků námořníků na důchod. Má za to, že F. Wieland a H. Rothwangl se nacházejí v jiné situaci a že rozdíl, který byl činěn na základě státní příslušnosti, je pro účely článku 14 EÚLP odůvodněný. Předkládající soud se nicméně táže, zda se F. Wieland a H. Rothwangl mohou dovolávat nařízení č. 1408/71 ve spojení s nařízením č. 859/2003 a článků 18 SFEU a 45 SFEU.

20. Za těchto okolností Centrale Raad van Beroep (Ústřední soud pro věci sociální) žádá Soudní dvůr, aby rozhodl o následujících předběžných otázkách:

„1) Je třeba článek 3 a čl. 94 odst. 1 a 2 nařízení č. 1408/71 vykládat v tom smyslu, že bývalému námořníkovi, který byl členem posádky plavidla s domovským přístavem v členském státu, neměl bydliště na pevnině a nebyl státním příslušníkem členského státu, nemůže být po přistoupení státu, jehož je tento námořník státním příslušníkem, k Evropské unii nebo po nabytí účinnosti nařízení č. 1408/71 pro tento stát (zčásti) odepřen starobní důchod pouze z toho důvodu, že tento bývalý námořník nebyl státním příslušníkem (prvně jmenovaného) členského státu v době (tvrzené) účasti na pojištění?

2) Je třeba články 18 SFEU a 45 SFEU vykládat tak, že brání právní úpravě členského státu, podle níž byl námořník, který byl členem posádky plavidla s domovským přístavem v tomto členském státu, neměl bydliště na pevnině a nebyl státním příslušníkem členského státu, vyloučen z účasti na důchodovém pojištění, zatímco podle téže právní úpravy je za pojištěnce považován námořník, který je státním příslušníkem členského státu, ve kterém má plavidlo svůj domovský přístav, ale jinak se nachází ve stejné situaci, pokud stát, jehož je prvně jmenovaný námořník státním příslušníkem, již mezitím, dříve než došlo k rozhodování o důchodu, přistoupil k Evropské unii či pokud mezitím pro tento stát vstoupilo nařízení č. 1408/71 v platnost?

3) Je třeba na první a druhou otázku odpovědět stejným způsobem v případě (bývalého) námořníka, který byl v době svého zaměstnání státním příslušníkem státu, který později přistoupil k Evropské unii, avšak v době tohoto přistoupení či vstupu v platnost nařízení č. 1408/71 pro uvedený stát a v době podání žádosti o starobní důchod nebyl státním příslušníkem členského státu, na kterého se však nařízení č.1408/71 podle článku 1 nařízení č. 859/2003 přesto vztahuje?“

21. Písemná vyjádření předložily RSvb, nizozemská vláda a Evropská komise. Ústní vyjádření na jednání konaném dne 16. září 2015 přednesly všechny tři účastnice řízení, jakož i Španělské království. F. Wieland a H. Rothwangl se v tomto řízení nevyjádřili ani nepředložili stanoviska.

Posouzení

Úvodní poznámky

22. V době, kdy F. Wieland a H. Rothwangl pracovali pro společnost HAL v Nizozemsku, byli námořníci vyloučeni z oblasti působnosti nařízení č. 3/58 [16]. To nebylo v rozporu s mezinárodními pravidly, která byla v rozhodné době použitelná na důchody námořníků [17]. Účast námořníků na systémech sociálního zabezpečení se tak řídila výlučně vnitrostátní právní úpravou.

16 — Viz výše bod 2.

17 — V této souvislosti je třeba zmínit Úmluvu Mezinárodní organizace práce (dále jen „MOP“) o důchodech námořníků z roku 1946 (č. 71), která vstoupila v platnost dne 10. října 1962. Nizozemsko tuto úmluvu ratifikovalo dne 27. srpna 1957. Podle článku 1 má každý členský stát MOP povinnost, v souladu s vnitrostátními právními předpisy, zřídit nebo zajistit zřízení důchodových systémů pro námořníky. Nicméně nerezidenti a osoby, které nejsou státními příslušníky dotčeného členského státu, mohou být z těchto systémů vyloučeni.

23. V roce 2008, když F. Wieland a H. Rothwangl podali žádosti o starobní důchod, bylo v platnosti nařízení č. 1408/71. Toto nařízení nesměřuje k nahrazení jednotlivých vnitrostátních systémů sociálního zabezpečení [18]. Jeho hlavním cílem je koordinovat vnitrostátní systémy za účelem uplatnění zásady volného pohybu osob na území dnešní Evropské unie [19]. Podle těchto pravidel je příslušná rakouská instituce při zjišťování, zda žadatelovy nároky na důchod mají být v souladu s kapitolou 3 hlavy III uvedeného nařízení sčítány, povinna koordinovat svůj postup se svým nizozemským protějškem.

24. Ačkoli si členské státy zachovávají pravomoc organizovat podmínky účasti na svých systémech sociálního zabezpečení, musí při výkonu této pravomoci dodržovat unijní právo a obzvláště ustanovení Smlouvy o volném pohybu pracovníků. Tyto podmínky proto nemohou vést k vyloučení osob, na které se na základě nařízení č. 1408/71 vztahuje taková vnitrostátní právní úprava, jako je úprava dotčená ve věci v původním řízení, z působnosti takové právní úpravy a systémy povinného pojištění musí být v souladu s ustanoveními článků 18 SFEU a 45 SFEU [20]. Předběžné otázky je třeba posuzovat v tomto kontextu.

První otázka

25. V první otázce se předkládající soud táže, zda rakouskému námořníkovi-důchodci, který byl v době, kdy byl zaměstnán na plavidle, jehož domovský přístav byl v Nizozemsku, státním příslušníkem třetí země, může být odepřen důchod poté, co stát, jehož je státním příslušníkem, přistoupil k Evropské unii. Brání nařízení č. 1408/71 nizozemské právní úpravě, která H. Rothwangla v době jeho zaměstnání vyloučila z účasti na pojištění, pokud jde o dávky starobního důchodu, v rámci nizozemského systému sociálního zabezpečení, a to na základě státní příslušnosti?

26. RSvb tvrdí, že věc H. Rothwangla nespadá do oblasti působnosti nařízení č. 1408/71. Podle nizozemské vlády se článek 3 nařízení č. 1408/71 nepoužije, neboť H. Rothwangl nesplňuje podmínky uvedené v článku 2. Španělská vláda naopak tvrdí, že postavení H. Rothwangla má být posuzováno ke dni, ke kterému podal svou žádost o důchod, tj. k 1. prosinci 2008. K tomuto datu spadal do oblasti působnosti nařízení č. 1408/71 a dotčená vnitrostátní právní úprava je tudíž podle článku 3 zakázána.

27. Komise tvrdí, že rozhodující otázkou je, zda se čl. 94 odst. 2 nařízení č. 1408/71 vztahuje na období, kdy H. Rothwangl pracoval pro společnost HAL. Zda H. Rothwangl získal či nezískal dobu pojištění, musí být stanoveno podle vnitrostátního práva. V době, kdy pracoval pro společnost HAL, byl podle vnitrostátní právní úpravy považován za osobu bydlící v Nizozemsku. Existuje tedy vazba na Nizozemsko, která je dostatečně úzká k tomu, aby dané období bylo klasifikováno jako doba pojištění podle dotčené vnitrostátní právní úpravy. Kromě toho, pravidla týkající se námořníků uvedená v čl. 13 odst. 2 písm. c) nařízení č. 1408/71 upravují nejen určení použitelných právních předpisů, ale i to, zda osobě, na kterou se vztahuje nařízení č. 1408/71, vznikl nárok na dávku sociálního zabezpečení.

28. Nesouhlasím s výkladem článku 2 nařízení č. 1408/71 podaným RSvb a nizozemskou vládou.

29. Je zřejmé, že H. Rothwangl byl v době podání žádosti o důchod, tj. dne 1. prosince 2008, státním příslušníkem členského státu. Byl pojištěn v rámci rakouského systému pro dávky starobního důchodu, které spadají do oblasti věcné působnosti nařízení č. 1408/71 [21]. Od příslušné nizozemské instituce požaduje poměrné dávky za období, kdy pracoval pro společnost HAL a v Nizozemsku se na něj vztahovala dotčená vnitrostátní právní úprava. Tudíž se na něj vztahuje čl. 2 odst. 1.

18 — Viz návrh Komise nařízení Rady (ES) o koordinaci systémů sociálního zabezpečení, KOM (1998) 779 final, s. 1.

19 — Viz první bod odůvodnění nařízení č. 1408/71.

20 — Rozsudek Salemink, C-347/10, EU:C:2012:17, body 39 a 40.

21 — Článek 4 odst. 1 písm. c) nařízení č. 1408/71.

30. Postoj RSvb a nizozemské vlády mi připadá nepochopitelný, neboť H. Rothwangl od nizozemských orgánů pobíral dávku v invaliditě. Tato dávka spadá do věcné působnosti nařízení č. 1408/71 [22]. Takový přístup považuji za nejednotný, neboť pro účely nároku na dávku v invaliditě byl H. Rothwangl považován za osobu spadající do osobní působnosti tohoto nařízení, ovšem pro účely nároku na dávky starobního důchodu je z ní údajně vyloučen.

31. Předkládající soud se konkrétně táže, zda by k objasnění věci mohla přispět judikatura Soudního dvora týkající se výkladu článku 2 nařízení č. 1408/71, zejména rozsudek Belbouab [23].

32. Tayeb Belbouab byl francouzský státní příslušník alžírského původu, který se narodil v roce 1924. Pracoval jako horník ve Francii a poté přesídlil do Německa, kde byl zaměstnán rovněž jako horník. Po celou dobu svého zaměstnání v obou zemích hradil povinné příspěvky. Poté, co v roce 1962 Alžírsko získalo nezávislost, pozbyl francouzskou státní příslušnost. V roce 1964 německé orgány zamítly jeho žádost o hornický důchod. Soudní dvůr uvedl, že vnitrostátní soud ve svých otázkách týkajících se výkladu článku 2 nařízení č. 1408/71 vycházel z předpokladu, že T. Belbouab měl být státním příslušníkem členského státu v době podání žádosti. Tento předpoklad byl v rozporu se zásadou právní jistoty. Soudní dvůr konstatoval, že povinnost být státním příslušníkem některého z členských států se týká doby zaměstnání, hrazení příspěvků vztahujících se k dobám pojištění a získání odpovídajících nároků [24].

33. V projednávané věci je nesporné, že H. Rothwangl byl státním příslušníkem členského státu ke dni 1. prosince 2008, tj. ke dni podání žádosti o starobní důchod z Nizozemska, nikoliv však během referenční doby. Získal přesto během referenční doby nároky? Tato otázka nebyla v rozsudku ve věci Belbouab projednávána. Tayeb Belbouab odváděl povinné příspěvky a získal nároky během příslušného období. Nedomnívám se tudíž, že rozsudek Belbouab může být pro řešení projednávané věci užitečný.

34. Předkládající soud se rovněž táže, zda je relevantní rozsudek ve věc Buhari Haji [25]. Tato věc se týkala nigerijského státního příslušníka, který měl do vyhlášení nezávislosti Nigérie v roce 1960 britskou státní příslušnost. V letech 1937 až 1986 Ibrahim Buhari Haji pracoval v Belgickém Kongu (ze kterého se dne 1. července 1960 stal Zair) a odváděl příspěvky do belgického systému sociálního zabezpečení před tím, než Zair získal nezávislost. Soudní dvůr rozhodl, že neexistuje žádný vztah mezi situací pracovníků, kteří kdysi měli státní příslušnost státu, který se následně stal členem (tehdejšího) Evropského společenství, avšak tuto státní příslušnost pozbyli před přistoupením tohoto státu, a zajištěním volného pohybu pracovníků a samostatně výdělečně činných osob v rámci Společenství. V jiné situaci se nacházeli pouze ti pracovníci z této kategorie, kteří si zachovali státní příslušnost dotčeného státu poté, co tento stát přistoupil ke Společenství, a jejichž práva byla v rámci právní úpravy Společenství o sociálním zabezpečení uznána a chráněna prostřednictvím přechodných ustanovení obsažených v článku 94 a v článku 95 nařízení č. 1408/71, které umožňují, aby při stanovení nároků na dávky podle ustanovení tohoto nařízení byly zohledněny veškeré doby pojištění, zaměstnání a bydlení získané před přistoupením.

35. H. Rothwangl se nachází ve zcela odlišné situaci, než byla situace I. Buhari Hajiho. Nehradil příspěvky a nebyl účastníkem pojištění podle nizozemské právní úpravy platné v referenční době. Získal přesto nároky podle čl. 94 odst. 1 až 3 nařízení č. 1408/71, které mají být sečteny s nároky na dávky starobního důchodu, které mu vznikly v Rakousku?

36. Článek 94 odst. 1 stanoví, že nařízení č. 1408/71 nezakládá žádné nároky za období před jeho vstupem v platnost na území dotčeného členského státu [26].

22 — Článek 4 odst. 1 písm. b) nařízení č. 1408/71.

23 — Věc 10/78, EU:C:1978:181.

24 — Rozsudek ze dne 12. října 1978, Belbouab, věc 10/78, EU:C:1978:181, bod 7.

25 — Ze dne 14. listopadu 1990, věc C-105/89, EU:C:1990:402 (dále jen „Buhari Haji“).

26 — Rozsudek ze dne 18. dubna 1982, Duchon, C-290/00, EU:C:2002:234, bod 22 (dále jen „Duchon“).

37. Aby bylo nařízení č. 1408/71 použitelné na budoucí účinky minulých situací, stanoví čl. 94 odst. 2 povinnost zohlednit při stanovení nároků na dávky všechny doby pojištění, zaměstnání nebo bydlení získané podle právních předpisů členského státu před 1. říjnem 1972 nebo přede dnem, od kterého je toto nařízení použitelné na území uvedeného členského státu. Z uvedeného ustanovení tudíž vyplývá, že při rozhodování o žadatelově starobním důchodu nesmí členský stát odmítnout zohlednit doby pojištění získané na území jiného členského státu pouze z toho důvodu, že byly získány před vstupem uvedeného nařízení v platnost [27].

38. Žadatel, který se chce úspěšně dovolat čl. 94 odst. 2 nařízení č. 1408/71, musí být schopen prokázat dobu pojištění a případně doby zaměstnání nebo bydlení získané podle právních předpisů členského státu před 1. říjnem 1972 [28].

39. Domnívám se, že tyto podmínky nemusí být vždy kumulativní. Z výrazu „a případně“ vyplývá, že není vždy nutné prokázat splnění všech tří podmínek. Je třeba připomenout, že čl. 94 odst. 2 se vztahuje na veškeré dávky sociálního zabezpečení spadající do věcné působnosti nařízení č. 1408/71. Podmínky, které je žadatel povinen splnit, se mohou lišit s ohledem na členský stát a druh dotčené dávky. Nizozemský systém (dle mého chápání) nepožaduje, aby žadatel prokázal, že získal rovněž dobu bydlení nebo zaměstnání, i když je nesporné, že H. Rothwangl obě tyto podmínky splňuje. Nicméně žadatel musí být schopen prokázat, že získal dobu pojištění podle právních předpisů členského státu.

40. Může H. Rothwangl tuto podmínku splnit?

41. Dotčená vnitrostátní právní úprava představuje právní předpisy pro účely čl. 1 písm. j) nařízení č. 1408/71. Podle čl. 1 písm. r) se dobami pojištění rozumějí příspěvkové doby nebo doby zaměstnání nebo samostatné výdělečné činnosti, které jsou definované nebo uznané za doby pojištění právními předpisy, podle nichž byly získány nebo se považují za získané. Tento konkrétní odkaz na vnitrostátní právní předpisy jasně ukazuje, že nařízení č. 1408/71, zejména pro účely sčítání dob pojištění, odkazuje na podmínky, na něž vnitrostátní právo váže uznání určité doby za rovnocennou dobám pojištění ve vlastním slova smyslu [29].

42. Předkládající soud uvádí, že podle vnitrostátní právní úpravy platné v referenční době nebyl H. Rothwangl účasten pojištění, neboť státní příslušníci třetích zemí patřící k posádce námořního plavidla, kteří bydleli na palubě tohoto plavidla, byli vyloučeni z účasti na pojištění, pokud jde o dávky starobního důchodu. Dále jednoznačně uvádí, že dotčená vnitrostátní právní úprava vedla k diskriminaci na základě státní příslušnosti [30]. Je taková diskriminace zakázána článkem 3 nařízení č. 1408/71? Pokud ano, mohl by H. Rothwangl požadovat, aby se s ním zacházelo tak, jako by získal dobu pojištění v Nizozemsku, ačkoli ve skutečnosti tento základní požadavek čl. 94 odst. 2 nesplňuje.

43. Podobné otázky zkoumal Soudní dvůr ve věcech Kauer a Duchon.

44. Lisellote Kauer, rakouská státní příslušnice, požádala o starobní důchod v Rakousku. Pracovala a získala doby povinného pojištění podle rakouských právních předpisů. Příslušná instituce při započítávání dob požadovaných pro účely důchodového pojištění zohlednila doby získané v Rakousku, kdy nepracovala, ale vychovávala své děti. Tyto doby byly započteny jako „náhradní doby“. Nicméně odpovídající doby, které L. Kauer strávila péčí o děti v Belgii, započteny nebyly. Doby strávené péčí

27 — Rozsudek Duchon, bod 23 a citovaná judikatura. Viz rovněž rozsudek ze dne 5. listopadu 2014, Somova, věc C-103/13, EU:C:2014:2334, body 52 až 54.

28 — Pro ty členské státy, které přistoupily k Evropské unii poté, co nařízení č. 1408/71 bylo přijato, není rozhodným den 1. říjen 1972, ale den, kdy toto nařízení v dotčeném členském státě nabylo účinnosti. V případě Rakouska je tímto dnem 1. leden 1995.

29 — Rozsudek ze dne 7. února 2002, Kauer, C-28/00, EU:C:2002:82, bod 26 a citovaná judikatura (dále jen „Kauer“).

30 — Viz výše bod 15.

o děti (v Rakousku i v Belgii) byly získány před přistoupením Rakouska k (tehdejšímu) Evropskému společenství. Předkládající soud se tázal, zda čl. 94 odst. 1 až 3 nařízení č. 1408/71 brání vnitrostátním právním předpisům, podle kterých nebyla doba strávená výchovou dětí v Belgii považována za náhradní dobu pro účely výpočtu dávek starobního důchodu L. Kauer.

45. Johann Franz Duchon byl rakouský státní příslušník, který před přistoupením Rakouska ke Společenství pracoval v Německu. V té době utrpěl pracovní úraz. V této souvislosti od německých orgánů pobíral důchod na základě pracovního úrazu. S účinkem od 1. ledna 1998 požádal rakouské orgány o invalidní důchod, avšak jeho žádost byla zamítnuta na základě toho, že: i) nezískal požadovanou dobu pojištění a ii) k události vztahující se k nehodě došlo v Německu před přistoupením Rakouska, a tudíž se nemohl dovolávat zásady volného pohybu pracovníků.

46. V obou případech Soudní dvůr konstatoval, že se dotčení žadatelé mohli dovolávat přechodných ustanovení článku 94 nařízení č. 1408/71 a že rakouská právní úprava, která byla použita na L. Kauer a J. F. Duchona, byla zakázána zásadou zákazu diskriminace. Z těchto rozsudků lze vyvodit některé společné zásady.

47. Soudní dvůr konstatoval, že za účelem provedení přechodných ustanovení v čl. 94 odst. 1 až 3 nařízení č. 1408/71 je třeba vzít v úvahu doby pojištění získané před vstupem tohoto nařízení v platnost [31]. V obou případech byli žadatelé pojištěni podle příslušné vnitrostátní právní úpravy. Sporná vnitrostátní opatření pak měla být posuzována s ohledem na právní úpravu Společenství uplatňovanou po přistoupení Rakouska [32]. Příslušná instituce tak měla uplatňovat zásady týkající se volného pohybu pracovníků a přechodná ustanovení v čl. 94 odst. 1 až 3 [33].

48. Z rozsudků Kauer a Duchon vyplývá, že situaci, ve které se nachází H. Rothwangl, je třeba posuzovat s ohledem na unijní právo platné po přistoupení Rakouska k Evropské unii. Jaké důsledky z této analýzy vyplývají?

49. Situace H. Rothwangela se od situace uvedených žadatelů (bohužel) liší ve dvou důležitých ohledech.

50. Zaprvé zákaz diskriminace vyžaduje, aby se srovnatelnými situacemi nebylo zacházeno odlišně a s odlišnými situacemi nebylo zacházeno stejně, není-li takové zacházení objektivně odůvodněno [34]. V rozsudku Kauer Soudní dvůr konstatoval, že dotčené vnitrostátní právní předpisy vedly k rozdílnému zacházení tím, že bez dalšího zohledňovaly doby péče o dítě získané v Rakousku, přičemž zohlednění takovýchto dob získaných v jiném státě, který je stranou Dohody o EHP, podmiňovaly příjmem peněžitého příspěvku v mateřství nebo obdobného příspěvku podle rakouských spolkových právních předpisů. Používání těchto rozdílných pravidel po přistoupení Rakouska k Evropské unii na doby péče o dítě získané v Rakousku i v jiném členském státu vedlo ke znevýhodnění příslušníků členských států Společenství, kteří bydleli či pracovali v Rakousku a poté využili svého práva volného pohybu [35]. V rozsudku Duchon Soudní dvůr konstatoval existenci jasného rozdílu v zacházení na úkor rakouských pracovníků, kteří využili svého práva volného pohybu, ve srovnání s těmi, kteří zůstali v Rakousku, jelikož možnost prvně jmenovaných vyhovět dotčené vnitrostátní právní úpravě a získat nárok na dávky byla menší [36].

31 — Rozsudek Duchon, bod 23. V rozsudku Kauer Soudní dvůr konstatoval, že to, zda doba strávená péčí o děti v Belgii byla dobou pojištění pro účely dávek starobního důchodu, mělo být rozhodnuto podle rakouského práva (body 33 a 34 rozsudku). Omezení vyplývající z této právní úpravy, která neumožňovala, aby tato doba byla považována za dobu pojištění (na rozdíl od odpovídající doby strávené stejným způsobem v Rakousku), bylo v rozporu s nařízením č. 1408/71 (body 42 až 45 rozsudku).

32 — Rozsudek Duchon, bod 28.

33 — Rozsudek Duchon, bod 32. Viz také rozsudek Kauer, body 45 až 50.

34 — Tato zásada je uváděna na mnoha místech, mimo jiné viz rozsudek ze dne 12. září 2006, Eman a Sevinger, C-300/04, EU:C:2006:545, bod 57.

35 — Rozsudek Kauer, body 43 a 44.

36 — Rozsudek Duchon, bod 29.

51. Zásadní je, že v obou případech měl Soudní dvůr bez dalšího za to, že žadatelé využili unijního práva volného pohybu, a to i přesto, že k dotčenému „pohybu“ došlo již před přistoupením Rakouska k EU. Tudíž, i když Belgie mohla z hlediska unijního práva L. Kauer oprávněně považovat za státní příslušnici třetí země, když v této zemi v letech 1970 až 1975 pečovala o svou rodinu, a Německo mohlo oprávněně považovat J. L. Duchona za státního příslušníka třetí země, když zde v roce 1968 utrpěl pracovní úraz, po přistoupení Rakouska k EU mělo *Rakousko* tyto doby strávené „v zahraničí“ považovat za doby strávené v jiném unijním členském státě při výkonu práv volného pohybu.

52. Z toho vyplývá, že v projednávané věci má *Rakousko* vycházet z toho, že když H. Rothwangl pracoval pro společnost HAL na plavidlech, jejichž domovský přístav byl v Nizozemsku, využíval práv volného pohybu, a to i před přistoupením Rakouska k Evropské unii. To však samo o sobě nestačí k tomu, aby H. Rothwangl mohl získat „nizozemský“ příplatek k důchodu. Na rozdíl od L. Kauer a J. L. Duchona, nespočívá problém H. Rothwangla výlučně (nebo dokonce především) v rakouské právní úpravě. Spočívá v *nizozemské* právní úpravě, podle které byl vyloučen z účasti na pojištění v době, kdy pracoval pro společnost HAL, neboť byl státním příslušníkem třetí země. A toto vyloučení, i když zjevně diskriminační na základě státní příslušnosti, bylo tehdy podle unijního práva zcela přípustné, neboť Rakousko v té době nebylo ani státem přidruženým k Evropské unii.

53. Zadruhé ve věcech Kauer a Duchon bylo nesporné, že dotyční žadatelé byli pojištěni v rámci daného vnitrostátního systému sociálního zabezpečení (oba případy se týkaly rakouského systému). Obecně řečeno, otázkou bylo, zda příslušné rakouské orgány měly při výpočtu dávek, na něž měli žadatelé nárok, zohlednit doby získané mimo území Rakouska [37]. Naproti tomu Soudní dvůr nemá žádné informace o tom, zda byl H. Rothwangl během referenční doby pojištěn v rámci rakouského systému sociálního zabezpečení. Je však zřejmé, že podle nizozemské právní úpravy platné v referenční době, tj. když pracoval pro společnost HAL, nezískal žádné nároky. Jednoduše řečeno, neexistují žádné získané nároky, na které by bylo možné uplatnit přechodná ustanovení v čl. 94 odst. 2 nařízení č. 1408/71. Zpětné přiznání takových nároků by bylo neslučitelné se zásadou právní jistoty, jakož i s doslovným zněním čl. 94 odst. 1.

54. Na rozdíl od Komise nepovažuji za relevantní kritérium, zda H. Rothwangl měl v referenční době dostatečně úzkou vazbu na Nizozemsko. Taková podmínka se neodráží ve znění čl. 94 odst. 2 nařízení č. 1408/71. Za relevantní nepovažuji ani čl. 13 odst. 2 písm. c). Jediným cílem tohoto ustanovení je určit vnitrostátní právní předpisy použitelné na osoby zaměstnané na palubě lodi plující pod vlajkou členského státu. Článek 13 odst. 2 písm. c) nařízení č. 1408/71 nestanoví podmínky pro existenci práva nebo povinnosti stát se osobou pojištěnou v rámci systému sociálního zabezpečení nebo v rámci určitého odvětví tohoto systému. Je věcí právních předpisů každého členského státu určit tyto podmínky [38]. V projednávané věci je nesporné, že na H. Rothwangla se v době, kdy pracoval pro společnost HAL, vztahovala nizozemská právní úprava, podle které nebyl účasten pojištění. Nezískal tudíž dobu pojištění pro účely čl. 94 odst. 2.

55. Dospěla jsem tudíž k závěru, že osoba žádající o dávky starobního důchodu, která během období, o nějž svou žádost opírá, nebyla státním příslušníkem členského státu, nezískala nároky ve smyslu přechodných ustanovení v čl. 94 odst. 1 až 3 nařízení č. 1408/71 v případě, že nezískala dobu pojištění podle právních předpisů členského státu před tím, než její členský stát přistoupil k Evropské unii, neboť dané období není dobou pojištění podle právních předpisů tohoto členského státu. To platí i v případě, že během tohoto období bydlela a byla zaměstnána v členském státě, který má její nárok na dávky stanovit v souladu s ustanoveními nařízení č. 1408/71. Vnitrostátní právní úprava, podle které byl takový žadatel po dobu bydlení a zaměstnání vyloučen z účasti na pojištění v rámci systému sociálního zabezpečení dotčeného členského státu, není článkem 3 uvedeného nařízení zakázána.

37 — Viz výše body 44 až 47.

38 — Rozsudek ze dne 7. června 2012, Bakker, C-106/11, EU:C:2012:328, bod 32 a citovaná judikatura.

Druhá otázka

56. Ve druhé otázce se předkládající soud táže, zda podle článku 18 SFEU (zákaz diskriminace) a článku 45 SFEU (zajištění volného pohybu pracovníků) jsou nizozemské orgány při výpočtu důchodu H. Rothwangla povinny nepoužít dotčenou vnitrostátní právní úpravu, podle které byli námořníci, kteří byli státními příslušníky třetích zemí, během referenční doby vyloučeni z účasti na důchodovém pojištění.

57. Podle mého názoru zní odpověď na tuto otázku „ne“.

58. Článek 2 Aktu o podmínkách přistoupení Rakouské republiky, Finské republiky a Švédského království a o úpravách smluv, na nichž je založena Evropská unie (dále jen „Akt o přistoupení“), stanoví, že ode dne přistoupení se ustanovení původních smluv stávají závaznými pro nové členské státy a uplatňují se v těchto státech za podmínek stanovených v uvedených smlouvách a v Aktu o přistoupení. Akt o přistoupení neobsahuje přechodná ustanovení týkající se nynějších článků 18 SFEU a 45 SFEU. Tato ustanovení tedy mají být považována za bezprostředně použitelná a závazná pro Rakousko ode dne jeho přistoupení, tedy od 1. ledna 1995. V důsledku toho musí, s účinkem od tohoto data, jiné členské státy zacházet s rakouskými státními příslušníky jako s občany EU.

59. Nicméně v Aktu o přistoupení není pro stávající členské státy stanovena povinnost, aby s rakouskými státními příslušníky zacházely stejným způsobem, jakým zacházely se státními příslušníky jiných členských států *před* přistoupením [39]. H. Rothwangl mohl požadovat, aby s ním Nizozemsko zacházelo tak, jako by byl účasten důchodového pojištění, pouze pokud by mu během referenční doby vznikla práva vyplývající z ustanovení o volném pohybu pracovníků [40]. Žádná taková práva mu však nevznikla. Práva vyplývající z unijního práva nemohou vzniknout před přistoupením, a v důsledku toho nemohou být uznána po přistoupení, nejsou-li splněny podmínky pro jejich získání nebo existenci [41].

60. Dospěla jsem tudíž k závěru, že článek 18 SFEU a článek 45 SFEU nebrání, v souvislosti s přistoupením Rakouska k Evropské unii, vnitrostátní právní úpravě, jako je právní úprava dotčená ve věci týkající se H. Rothwangla.

Třetí otázka

61. Třetí otázka se v podstatě týká F. Wielanda. Předkládající soud se táže, zda se na žadatele, který je v době podání žádosti o důchod státním příslušníkem třetího státu, avšak během referenční doby byl státním příslušníkem státu, který přistoupil k Evropské unii poté, co získal dobu bydlení a zaměstnání v členském státu, může vztahovat nařízení č. 1408/71, neboť spadá do působnosti článku 1 nařízení č. 859/2003 a splňuje podmínky uvedené v přechodných ustanoveních v čl. 2 odst. 1 až 3 tohoto nařízení.

62. Z důvodů, které jsem uvedla ve věci týkající se H. Rothwangla, mám za to, že tomu tak není.

39 — Obdobně viz rozsudek ze dne 26. května 1993, Tsiotras, C-171/91, EU:C:1993:215, bod 12, a rozsudek ze dne 15. června 1999, Andersson a Wåkerås-Andersson, C-321/97, EU:C:1999:307, bod 46.

40 — Nizozemská vláda a RSvb na jednání potvrdily, že během referenční doby byli námořníci, kteří v té době byli státními příslušníky jiných členských států Společenství, například Itálie, účastni na pojištění, pokud jde o dávky starobního důchodu, neboť se na ně vztahovala ustanovení Smlouvy o volném pohybu.

41 — Viz rovněž stanovisko generálního advokáta F. G. Jacobse přednesené dne 27. ledna 2000, Österreichischer Gewerkschaftsbund, C-195/98, EU:C:2000:50, bod 148 a bod 149, první věta, odkazující na výše uvedené rozsudky Tsiotras, C-171/91, EU:C:1993:215, a Andersson a Wåkerås-Andersson, C-321/97, EU:C:1999:307.

63. F. Wieland splňuje podmínky uvedené v článku 1 nařízení č. 859/2003, neboť je státním příslušníkem Spojených států, který legálně pobývá v Rakousku, a okolnosti týkající se jeho nároku nejsou omezeny pouze na jediný členský stát, přičemž tato ustanovení se na něj již nevztahují pouze z důvodu jeho státní příslušnosti. Spadá tedy do působnosti tohoto nařízení.

64. Článek 2 odst. 1 až 3 nařízení č. 859/2003 je odrazem znění čl. 94 odst. 1 až 3 nařízení č. 1408/71. F. Wieland sice během referenční doby bydlel v Nizozemsku, avšak – stejně jako H. Rothwangl – nebyl účasten pojištění podle nizozemské právní úpravy týkající se dávek starobního důchodu. Nesplnil tudíž první podmínku uvedenou v čl. 2 odst. 2 a nezískal nároky ve smyslu tohoto ustanovení. Jeho žádost tudíž musí být zamítnuta ze stejných důvodů, které jsem uvedla výše v bodech 35 až 55 ohledně F. Rothwangla.

65. Odpověď na třetí otázku by tudíž měla znít tak, že osoba, která spadá do oblasti působnosti článku 1 nařízení č. 859/2003 a která uplatňuje nárok na dávky starobního důchodu za období před 1. červnem 2003, se nemůže dovolávat přechodných ustanovení v čl. 2 odst. 1 až 3 uvedeného nařízení, jestliže dotčené období není dobou pojištění podle právních předpisů členského státu, i když během něj bydlela a byla zaměstnána v členském státu, který má stanovit její nárok na dávky v souladu s ustanoveními nařízení č. 1408/71.

Závěry

66. S ohledem na výše uvedené úvahy navrhuji, aby Soudní dvůr na otázky položené Centrale Raad van Beroep (Ústřední soud pro věci sociální, Nizozemsko) odpověděl takto:

— Osoba žádající o dávky starobního důchodu, která během období, o nějž svou žádost opírá, nebyla státním příslušníkem členského státu, nezískala nároky ve smyslu přechodných ustanovení v čl. 94 odst. 1 až 3 nařízení Rady (EHS) č. 1408/71 ze dne 14. června 1971 o uplatňování systémů sociálního zabezpečení na zaměstnané osoby, osoby samostatně výdělečně činné a jejich rodinné příslušníky pohybující se v rámci Společenství v případě, že nezískala dobu pojištění podle právních předpisů členského státu před tím, než její členský stát přistoupil k Evropské unii, neboť dotčené období není dobou pojištění podle právních předpisů tohoto členského státu. To platí i v případě, že tato osoba v daném období bydlela a byla zaměstnána v členském státě, který má v souladu s ustanoveními nařízení č. 1408/71 stanovit její nárok na dávky. Vnitrostátní právní úprava, podle které byl tento žadatel během jeho doby bydlení a zaměstnání vyloučen z účasti na pojištění v rámci systému sociálního zabezpečení dotčeného členského státu, není článkem 3 uvedeného nařízení zakázána.

— Články 18 SFEU a 45 SFEU nebrání, v souvislosti s přistoupením Rakouska k Evropské unii, vnitrostátní právní úpravě, jako je právní úprava dotčená ve věci v původním řízení.

— Osoba, která spadá do oblasti působnosti článku 1 nařízení Rady (ES) č. 859/2003, kterým se působnost nařízení (EHS) č. 1408/71 a nařízení (EHS) č. 574/72 rozšiřuje na státní příslušníky třetích zemí, na které se tato nařízení dosud nevztahují pouze z důvodu jejich státní příslušnosti, a která uplatňuje nárok na dávky starobního důchodu za období před 1. červnem 2003, se nemůže dovolávat přechodných ustanovení v čl. 2 odst. 1 až 3 tohoto nařízení, jestliže dotčené období není dobou pojištění podle právních předpisů členského státu, i když během něj bydlela a byla zaměstnána v členském státě, který má stanovit její nárok na dávky v souladu s ustanoveními nařízení č. 1408/71.